

## Speciální pedagogika – komunikační techniky, 2. roč. Bc. studium

### *Rozvoj komunikačních dovedností u jedinců se sluchovým postižením*

(jarní semestr 2013, vyučující PhDr. Lenka Doležalová, Ph.D.,  
kontakt: lenka.dolezal@gmail.com)

#### **Anotace předmětu:**

Klasifikace sluchových vad, individuální zvláštnosti jedinců se sluchovým postižením, kompenzační pomůcky užívané při rehabilitaci osob s postižením sluchu, reedukace sluchu a řeči u jedinců se sluchovým postižením, rozvoj komunikačních dovedností u jedinců se sluchovým postižením – sluchová výchova, dechová cvičení, globální čtení, rozvoj slovní zásoby, rozvoj jemné motoriky, recepce psaného textu.

#### **Požadavky:**

- aktivní účast,
- studium materiálů uložených do „studijních materiálů“ v ISu
- výroba pomůcky pro individuální logopedickou činnost s dítětem se sluchovým postižením a její prezentace v semináři + metodický záznam, příp. výroba pomůcky pro rozvoj komunikačních dovedností u dětí se sluchovým a dalším přidruženým postižením
- práce s textem – úprava textu pro jedince se sluchovým postižením, tvorba pracovního listu k textu – max. rozsah 2 A4
- **ukončení předmětu:** *písemná část (termín koncem dubna + odevzdání textu a pomůcky do konce května – včetně zpětné vazby)*
- **ověření využitelnosti pomůcky a textu v praxi:** během praxe na jaře 2013
- texty a metodický záznam pomůcky včetně fotografie bude třeba **vložit do odevzdávání do konce května 2013**

#### **Okruhy témat:**

- Klasifikace sluchových vad podle různých kritérií
- Základní pojmy z audiologie
- Včasná intervence u sluchově postižených
- Individuální logopedická péče ve školských zařízeních pro sluchově postižené
- Kompenzační a logopedické pomůcky užívané při rehabilitaci u jedinců s postižením sluchu, (kochleární implantát)
- Sluchová výchova – reakce na zvuk, identifikace a diferenciací zvuků, fonemický sluch, diskriminace vět
- Vyvození hlasu – vědomé používání hlasu, hlasová hygiena
- Dechová cvičení
- Rozvoj zrakového vnímání a nácvik odezírání
- Globální čtení, rozhovor, práce s deníkem
- Čtení s porozuměním a úprava textů pro jedince se SP
- Rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky
- Gymnastika mluvidel
- Vyvozování hlásek, fixace a automatizace jednotlivých hlásek
- Sluchová analýza a syntéza slov, rozvoj slovní zásoby

## Doporučená literatura:

- BULOVÁ, A. Uvedení do surdopedie. In PIPEKOVÁ, J. et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998.
- BULOVÁ, A. Komunikace sluchově postižených. In VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: Paido, 1998.
- DAŇOVÁ, M. *Metodika úpravy textů pro znevýhodněné čtenáře*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2389-1
- DOLEŽALOVÁ, L., HRICOVÁ, L. Raná intervence u dětí se sluchovým postižením a u dětí s hluchoslepotou. In OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2012.
- HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima, 2002.
- HORÁKOVÁ, R. Úvod do surdopedie. In Pipeková, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: MU, 2006, s. 127-143.
- HORÁKOVÁ, R. Specifika vývoje a včasná pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením. In Opatřilová, D.(ed.) *Pedagogicko psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*, Brno: MU, 2006, s. 243-281.
- HRICOVÁ, L., DOLEŽALOVÁ, L. Specifika přístupu k dětem se sluchovým postižením a dětem s hluchoslepotou. In BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I. et al. *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita, 2012.
- HRONOVÁ, A., MOTEJZLÍKOVÁ, J. *Raná komunikace mezi matkou a dítětem*. Praha: FRPSP, 2002.
- HRONOVÁ, A., MOTEJZLÍKOVÁ, J. *Raná komunikace mezi matkou a dítětem*. Praha: FRPSP, 2002.
- HRUBÝ, J., BAREŠOVÁ. *Didaktické a technické pomůcky pro sluchově postižené v MŠ a ZŠ*. Praha: Septima, 1999
- JANOTOVÁ, N. *Reedukace sluchu u sluchově postižených dětí předškolního věku*. Praha: Septima, 1996
- JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima, 1999
- JANOTOVÁ, N., ŘEHÁKOVÁ, K. *Surdopedie. Komunikace sluchově postižených*. Praha: SPN, 1990.
- JANOTOVÁ, N., SVOBODOVÁ, K. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998.
- KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 2002.
- LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido, 2003.
- LEONHARDT, A. *Úvod do pedagogiky sluchovo postihnutých*. Bratislava: Sapientia, 2001.
- MATUŠKA, O., ANTUŠEKOVÁ, A. *Rozvíjanie reči sluchovo postihnutých detí raného a predškolského veku*. Bratislava: SPN, 1992
- PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1992, 1994.

PULDA, M. Včasná sluchově řečová výchova malých sluchově postižených dětí. Brno: MU, 2002

PUSTOVÁ, Z. *Psychomotorický vývoj sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1997

ROUČKOVÁ, J. *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením*. Praktické návody a důležité informace. Praha: Portál, 2006.

SOBOTKOVÁ, A. Edukace dětí a žáků se sluchovým postižením, In VÍTKOVÁ, M.: *Integrativní školní (speciální) pedagogika*, Brno, MSD, 2003.

SOBOTKOVÁ, A. Včasná diagnostika a pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením jako úkol SPC, In VÍTKOVÁ, M.: *Otázky speciálně pedagogického poradenství*, Brno, MSD, 2003.

SOURALOVÁ, E. *Čtení neslyšících*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2002.

SVOBODOVÁ, K. Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. Praha: Septima, 2005

ŠEDIVÁ, Z. Rozvíjení sociální dovedností sluchově postižených. Praha: Septima, 1997, 1998

ŠEDIVÁ, Z. Psychologie sluchově postižených ve školní praxi. Praha: Septima: 2006

VANĚČKOVÁ, V. Výchova řeči sluchově postižených dětí. Praha: Septima, 1996

VANĚČKOVÁ, V. *Příprava na čtení sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1996

**DVD - Raná komunikace v neslyšící rodině** - návodná pomůcka pro slyšící i neslyšící rodiče, jak postupovat při výchově jejich sluchově postiženého dítěte. DVD obsahuje videoukázky komunikace neslyšících maminek s jejich neslyšícími dětmi, komentáře ukázek, užitečné rady pro výchovu dětí v raném věku, vyprávění maminek o jejich zkušenostech, atd. ([www.frpsp.cz](http://www.frpsp.cz))

#### **INTERNETOVÉ ODKAZY:**

[www.cktjz.com](http://www.cktjz.com)

[www.ruce.cz](http://www.ruce.cz)

[www.ticho.cz](http://www.ticho.cz)

[www.weblík.cktjz.com](http://www.weblík.cktjz.com)

**ČASOPISY:** Speciální pedagogika, Gong, Unie, INFO Zpravodaj, Doteky